

Lilia Calancea

Hora înfomețașilor

roman

POLIROM
2026

Cuprins

Laptele memoriei5

Partea întâi

Plecarea grâului

Capitolul I. Rugăciunea Serafimei	11
Capitolul II. Paparuda.....	14
Capitolul III. Sântion.....	25
Capitolul IV. Baba Marta	31
Capitolul V. Nicanor se întoarce	44
Capitolul VI. Pâine amară	47
Capitolul VII. Nănășicuță, dă-mi.....	51
Capitolul VIII. Mașina de cusut.....	54
Capitolul IX. Zestrea din casa Gafiței	58
Capitolul X. Gura lumii e ocupată.....	60
Capitolul XI. De vorbă cu prunul	63
Capitolul XII. Cireșele amare.....	68
Capitolul XIII. Covorul cu bujori.....	71
Capitolul XIV. Ață pentru fata cu cerboaica.....	73
Capitolul XV. Vrabia din sită	75
Capitolul XVI. Oscioarele	78
Capitolul XVII. Văcuța Zoița	81
Capitolul XVIII. Rugăciunea înainte de plecare	85

Partea a doua

Plecarea mamei

Capitolul I. Lungă-i ziua fără mamă	89
Capitolul II. Portița	93
Capitolul III. Răcitură din opinci	95
Capitolul IV. Prunul înflorit și miresuica	106
Capitolul V. Sania c-un zurgălău	111
Capitolul VI. Căpița de fân	114
Capitolul VII. Valentin	118
Capitolul VIII. În locul lui puteai fi tu	124
Capitolul IX. Podul cu icoane	126
Capitolul X. Visul lui moș Clempuș	129
Capitolul XI. Nașa Mura	132
Capitolul XII. Marnea	142
Capitolul XIII. Ofarita	152
Capitolul XIV. Plecarea lui Valentin la FZO	161
Capitolul XV. Invitația la nuntă	168
Capitolul XVI. Tainele Ritei	170
Capitolul XVII. Hora înfometăților	174
Capitolul XVIII. Miercuri, 6 iulie 1949	184
Capitolul XIX. Amiezi de vară	186
Capitolul XX. Vrei răsărită?	189
Capitolul XXI. Mormânt pentru mama	191
Capitolul XXII. Cuibul de rândunici	193

Capitolul X

Visul lui moș Clempuș

Tresări ca omul apăsător pe vătămătură. Deschise ochii și zări luna care se arăta la fereastră, stinsă ca un opaiț cu oloiul mântuit. De câte ori îl petrecea ea acasă, în diminețile crude, când se întorcea de la vreo nuntă! El cu doba în spate, ea cu fața obosită, după o noapte de veghe.

Tot lângă fereastra asta se așeza istovit, cu picioarele umflate de oboseală și buzunarele umflate de parale. Se așeza pe laiță și, înainte de a-și întinde osul, închi-dea puțin ochii. Visa la două nunți! „Ce nunți am să le fac spânzuraților mei, Dumnezeule!” Spânzurații, vine vorba, erau feciorii. Îi numea așa pentru că, atunci când se întreceau cu poznele, Timofte Clempuș se lua după ei cu haragul sau cu bețele de la dobă și striga, bătând cu ele în aer, după fiecare cuvânt:

— Dacă vă prind, vă spânzur! Ca pe niște spânzurați vă mai spânzur o dată!

Bine mai alergau băieții lui! Și mai bine săreau gardurile. Sprinteni, voinici, arătoși. Harnici la muncă, dar și la pozne. Pe scurt, buni de însurat. Și Timofte, punând bețele la loc, lângă dobă, zâmbea mulțumit. „Frumoși miri o să iasă din spânzurații ăștia doi.” Gândul îi încolți, bătând doba, la hora satului, unde observă fetele trăgând

cu ochiul după ei. Le întreceau doar mamele lor. Ei, și de atunci a început el a visa la două nunți în ogradă.

O dată, întorcându-se în zori acasă și tot întinzând pe suflet, ca untul pe pâine, vorbele consătenilor: „Măi Clempuș, doba asta a ta e curat inima satului. Unde bate, acolo e viața... Ia să cinstim pentru dânsa și s-o stropim cu oleacă de roșu. Amu, ia să trăiești și mata, că tare bine o mai bați! Să închinăm un păhăruț de cel bălai...!“, ajuns la portiță, Timofte Clempuș a tresărit, smuls fără milă din dulcea-i ameteală. Nevasta îl aștepta în prag, mai alămâie decât ceara.

— Băieții?! suflă Timofte.

Nevasta încuviință din cap. Se vedea că bocise zdravăn, nici glas nu mai avea.

Atunci Timofte se apropie de prag, călcând parcă pe fiecare cuvânt:

— Spune tot amu ce-au făcut, că-i trezesc din somn și-i mai spânzur o dată.

Mai bine ar fi muțit cu totul nevastă-sa, atunci, ca să nu mai audă niciodată, nici măcar în șoaptă răgușită, acele cuvinte strașnice. Cuvinte care vin și zdrobesc în moalele capului orice părinte.

În aceeași zi, după ce i-a petrecut la gară, a suit doba în pod. Și inima satului se opri.

Se opri, dar nu muri. Se mai zbătea în gura morții. Se zbătea și se ruga, zi și noapte.

Numai când, într-o zi ploioasă de toamnă, două triunghiuri cenușii au căzut în mâna lui Timofte, ca două frunze veștede, putrede, căutând pământul, atunci se opri inima lui moș Clempuș.

Dar visul lui se împlini până la urmă. Așa cum se împlinesc pe dos toate visele frumoase. Doar că nu în ogradă și-a cărat nuntașii Timofte. Ci la cimitir. A cărat fetele care le făceau cu ochiul feciorilor lui la horă și

care n-au purtat sărmanele rochie de mireasă nici măcar în sicriu; le-a cărat pe mamele lor care îi puteau fi cuscre, a cărat vornicei și druște, care i-ar fi putut boteza nepoții, a cărat și a cărat și, Doamne, ce îi mai venea a bate doba!

O dată nu i-a privit la față. O dată nu le-a spus un cuvânt. Pentru că, Dumnezeule, cât îl mai rodea invidia! Ce morți norocoși!

Nu-i nevoie că n-ai groapa ta, nu-i nevoie că n-ai sicriul tău, nu-i nevoie că... totuși ești dus la groapă de unul de-al tău, ești pus în pământul tău, lângă strămoșii tăi. Pe când feciorii lui, bieții lui feciori, pe la ce margine de drum străin or fi putrezind, neîngropați, batjocoriți de vrăjmaș, sfârtecați de vreo javră sălbatică?

Seară de seară, după ce mântuia ritualul cu morții, moș Clempuș trezea în sobă un pui de foc ca să aibă cu cine schimba o vorbă. De pâinea primită de la sovietul sătesc aproape că nu se atingea, în schimb, golea pe jumătate sticla de vodcă.

Adormea așa, îmbrăcat cum era. Uneori cu capul pe masă. Somnul rămase singura lui nădejde, singura porțiță spre o lume unde mai putea întâlni un om ca dânsul, care nu voia și nu putea lăsa morții în voia sorții. Uneori vedea unul și același vis, în care, brusc, își amintea de dobă. Și numai ce auzea doba, că îndată apărea în visul cela un om bun care îi culegea băieții...

— Doamne! se ruga moș Clempuș la trezire. Numai o groapă îți cer! O groapă pentru băieții mei! Lasă-mă să mor, Doamne, cu gândul că n-ai lăsat corbii să le ciugulească ochii, în care au trăit cândva cerul și chipul maicii lor, moartă de durere.

Cu atâta rămase Timofte Clempuș din visul cela al lui cu două nunți în ogradă. Cu rugăciunea pentru o groapă.

Capitolul XI

Nașa Mura

Ieșea numai noaptea, după ce se încredința că băieții au adormit strâns. Ieșirile acestea n-o mai înfricoșau. Se deprinsese cu mahalaua pustie, cu lipsa porților pe care cândva le deschidea cu frică, cu lipsa câinilor care o lătrau, chemând stăpânii afară. Și chiar cu întunericul. Vedea foarte bine și se mișca fără piedici, ca stafiile. Într-o noapte s-a pornit la casa mătușii Anisia, așezată la răscrucea a două mahalale. Recunoscuse în sania cu morți pe cei doi copilași ai ei, de cinci și de opt ani. Și tare s-a mirat că n-o zărise pe mătușa Anisia, nici lângă copiii săi, nici mai înainte de asta, căci deseori mamele se stingeau înaintea copiilor: nu le intra fărâmitura în gură când își vedeau copiii umflați.

Era o noapte senină. Marița își ridică ochii spre cer și în locul lunii văzu o azimioară rotundă, frumos crescută. A înghițit în sec, grăbită să-și mute gândurile la altceva, înainte de a-și stârni măruntaiele. Bunăoară la icoana pe care urma s-o desprindă din ținte. De fiecare dată descoperea ceva nou și se mira singură de ce mai putea găsi.

O dată rămase fermecată în fața unei icoane. Totul i se părea frumos la ea: lemnul, vopseaua, chipul pictat. Dar, când o desprinse din ținte și o întoarse, descoperi

că numai partea din față arăta frumos; dosul era măcinat de cari și putregai, urâțit până într-atât, încât ajunsese să semene cu o lopată veche, uitată într-un grajd.

Existau și icoane care, la prima vedere, nu atrăgeau deloc privirea. Dar, cu cât rămâneai mai mult lângă ele, prin fibra lemnului răzbătea parcă un soi de liniște și de împăcare.

În spatele multor icoane a găsit fotografii vechi: fete tinere, flăcăi în uniforme militare. Mâna care le ascunde acolo poate că de mult putrezea în vreun mormânt, iar nepoții sau locatarii noi continuau să se roage la chipuri necunoscute.

Aveau și ceva comun icoanele celea. Aproape toate ascundeau în spate chitanțe de *postavkă*. Adunate cu grijă, împăturite și prinse după o țintă groasă. Nu i-au scăpat pe oameni de la moarte: nici chitanțele, nici icoanele.

Totuși, pentru ultima icoană urcată în pod, a căutat un loc aparte. Nu știa prea bine de ce. Poate pentru că niciodată nu mai văzuse așa ceva. O văzuse, desigur, pe Maica Domnului cu pruncul în brațe, dar icoana ceasta îi amintea, mai mult decât celelalte, de mama ei când îl alăpta pe Vasilică. Maica Domnului își alăpta fiul, asemenea oricărei femei din sat, fără să-și ascundă sânul.

Atât de mult a privit icoana, încât noaptea a visat-o. Iar dimineața, la trezire, a simțit că parcă s-a schimbat ceva. La început n-a priceput ce anume. Abia mai târziu, după ce împărți băieților puținul lapte muls de la Zoița, a înțeles. Nu îi mai era foame. Se simțea ușoară și împăcată, de parcă tocmai băuse un ulcioraș de lapte, ca în diminețile când mama o trezea cu lapte proaspăt muls. Un gând îi luminează fața: *Și dacă icoana făcea minuni?* Nici nu-i trebuia una mai mare decât să se

simtă sătulă doar privind la ea. Ce bucurie să le poată lăsa băieților partea ei de lapte!

O fericire caldă o învălui pe dinăuntru. Parcă nici gerul n-o mai înțepa ca altădată. Își auzea doar pașii scârțâind pe omătul alb-dalb, ritmic și liniștitor ca supțutul unui prunc.

La început crezu că razele lunii se jucau în cioburile de sticlă ce mai rămăseseră din ceea ce odinioară erau ferestre. Nu putea fi un opaiț arzând neconținut sub icoană, cu atât mai puțin într-o casă prin care vântul șuiera liber în toate ungherele. Și totuși, inima îi șopti să pășească, de acum încolo, cu băgare de seamă.

Se strecură încet până la colțul unei ferestruici și privi înăuntru. Sub locul unde era icoana, pâlpaia o lumină slabă, ce se aduna într-o ceață rotundă, ca o cunună. Ochii ei deslușiră, în sfârșit, un chip de femeie ce ținea la piept un prunc. Mai privi o dată, neîncrezătoare. O închipuire? Nicidecum. Era o femeie care alăpta.

La picioarele ei, o femeie moartă și un prunc înțepenit.

*

Degeaba îl ruga ea cu burta la gură:

— Măi bărbate, nu-i bine ce faci, o să ne blesteme tot satul!

— Tu să mai lași chestiile astea băbești. Nu uita că ești nevastă de comunist. Nevastă de șef!

— Bine. Dar de ce atâta îndârjire? Mai umblă săteni de-ai noștri din casă în casă, dar tot nu fac ca tine. Parcă ești rupt din lanț... Mă prind femeile la fântână ca să-mi povestească ce-ai mai făcut în ograda cutare sau cutare. Măi Ionel...